

Regelbunden tillsyn i Kosta glascenter

Gymnasieskola

Inledning

Skolinspektionen har granskat verksamheten i Lessebo kommun och besökt Kosta glascenter den 1 september 2009. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för den regelbundna tillsynen.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs har kommunen och rektorn för skolan ansvar för att åtgärder vidtas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen inom tre månader från dagen för Skolinspektionens beslut, dvs. senast den 12 november 2009.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och Kosta glascenter, dels den information som samlats in under besöket. I Kosta glascenter intervjuades rektorn, lärare och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Tabell 1: Antal elever på Kosta glascenter

Skolan/verksamheten	Antal elever
Gymnasieskola	15

Källa: skolans uppgifter, hösten 2009

Kosta glascenter erbjuder utbildning inom hantverksprogrammet, med inriktningen glasblåsning. Det är en av två sådana utbildningar i landet. Utbildningen är i huvudsak lokaliserad till Kosta glasbruk, där också eleverna gör en del av sin praktik. Programmet studeras mestadels på Lessebo utbildningscenter, beläget två mil från Kosta.

2 (13)

Glascentret erbjuder också KY-utbildningar samt en utbildning riktad till nordiska glashantverkare. Den senare kommer inom kort att läggas ner. Sammanlagt studerar under hösten 2009 65 ungdomar och vuxna i lokalerna.

Skolan leds av en rektor som också ansvarar för vuxenutbildningarna och för PR-verksamhet kring glascentret med turister som målgrupp. Lärararbetslaget på skolan består av fem personer.

Bedömningar

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. I detta material används begreppet styrdokument som en samlande beteckning för relevanta författningar och allmänna råd.

1 Kunskaper

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans kunskapsresultat och arbetet för att ge eleverna möjlighet att nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger för eleverna att nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Kommentar och bedömning:

De senaste åren har antalet avgångselever från Kosta glascenter genomgående varit färre än tio. Då elevantalet är så lågt bedöms inte betygsresultat explicit i form av siffror. Samtal med skolledningen ger vid handen att varje vårtermin mellan två och sex elever har avslutat sina studier vid Kosta glascenter de senaste fem åren. I nästan alla fall har eleverna erhållit slutbetyg, och av dessa har nästan alla varit behöriga till högskolan. Mot bakgrund av ovanstående bedömer Skolinspektionen att målen i läroplanen och kursplanerna i huvudsakligen uppfylls.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Bedömningspunkter

1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp elevernas kunskapsutveckling och resultat i alla kurser i förhållande till styrdokumentens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

Motivering

1.2.2 Varje elev ges minst en gång per termin ett utvecklingssamtal där man med den individuella studieplanen som grund ger en samlad information om elevens kunskapsutveckling och studiesituation.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

Motivering

4 (13)

1.3 Bedömning och betygssättning

Bedömningspunkter

1.3.1 Lärarna använder resultaten från de nationella kursproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

Motivering

1.3.2 Lärarna utgår vid bedömning och betygssättning från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

Motivering

1.3.3 Betyg sätts och utfärdas och betygskatalog förs enligt författningarnas krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

Motivering

1.4 Genomförande av utbildningen

Bedömningspunkter

1.4.1 Läroplanens strävansmål, programmålen och kursplanernas mål anger inriktningen för skolans utbildning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

Motivering

1.4.2 Eleverna har inflytande över hur deras utbildning utformas och ges möjlighet att kunna påverka, vara delaktiga och ta ansvar.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt läroplanen för de frivilliga skolformerna (Lpf94, Kap 1.1) ska de demokratiska principerna att kunna påverka, vara delaktig och ta ansvar omfatta alla elever. Elevernas ansvar för att planerna och genomföra sina studier samt deras inflytande över såväl innehåll som former ska vara viktiga principer i utbildningen. Enligt skollagen 1 kap 2 och 9 §§ åligger det alla som arbetar i skolan att verka för demokratiska arbetsformer. Vid besöket framkommer att eleverna vid Kosta glascenter har möjligheter att påverka verksamheten, exempelvis genom det nyligen startade elevrådet. Möjligheten till inflytande i den dagliga undervisningen varierar dock mellan olika undervisningsmoment och ämnen. Det framgår i intervjun med eleverna att de ibland upplever att det inte tas hänsyn till deras synpunkter. Till en del beror detta på de heterogena undervisningsgrupperna, där unga gymnasister blandas med vuxna studerande. Det kan under sådana omständigheter vara svårt att göra sin röst hörd och därmed få möjlighet till inflytande. Det förekommer också enligt de intervjuer med elever och lärare som Skolinspektionen genomfört undervisningsmoment där didaktiska traditioner är starkt styrande, vilket också begränsar elevernas möjlighet till inflytande. Det finns dock delar där eleverna uppger att de har inflytande över hur undervisning bedrivs. Skolinspektionen bedömer att skolan behöver utveckla elevernas möjligheter till inflytande över sin utbildning.

1.4.3 Skolan strävar mot att varje elev utvecklar en insikt om sitt eget sätt att lära och en förmåga att utvärdera sitt eget lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

Motivering

1.4.4 De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna och med det omgivande samhället för att göra skolan till en god miljö för elevernas utveckling och lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt läroplanen för de frivilliga skolformerna (Lpf94, Kap 2.1) ska alla som arbetar i skolan samverka för att göra skolan till en god miljö för elevernas lärande. Vid besöket framgår att eleverna på Kosta glascenter anser att förläggningen av flera av kärnämneskurserna till Lessebo ger dem en splittrad skolgång. De upplever att Kosta glascenter är deras "riktiga skola" och att kärnämnen utgör något för sig. Också intervjuade lärare tycker att informationsutbyte och samverkan brister. Möjligheterna till infärgning och samverkan över ämnesgränserna är därmed starkt begränsade. Infäringsmöjligheterna för kärnämnen begränsas också av de heterogena undervisningsgrupperna på Lessebo utbildningscenter. Både rektorn för Kosta glascenter och rektorn för Lessebo utbildningscenter, är medvetna om dessa problem. Det framgår också av intervjuerna att man tidigare har hållit ihop utbildningen geografiskt, vilket gjorde infärgning till något naturligt, men att man frångått detta. Skolinspektionen bedömer att samverkan mellan elevernas lärare och de båda rektorerna behöver förbättras för att säkra elevernas upplevelse av helhet i utbildningen och därmed förbättra deras förutsättningar att nå målen.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Bedömningspunkter

1.5.1 Skolans undervisning anpassas till den enskilde elevens behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

Motivering

1.5.2 Särskilt stöd ges till elever som har svårigheter i skolarbetet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

Motivering

1.5.3 Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering
Enligt gymnasieförordningen (8 kap. 1 a §) ska rektorn se till att en elevs behov av särskilda stödåtgärder utreds om det framkommer att eleven kan ha behov av sådana. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Kosta glascenter upprättar åtgärdsprogram för de elever som riskerar att inte nå målen. De åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av kan dock inte anses uppfylla kraven för åtgärdsprogram då de saknar redogörelse för elevens behov och hur skolan ska tillgodose dessa. I programmen saknas vilka mål, relaterade till de nationella målen, som eleven ska uppnå. Det som nämns i åtgärdsprogrammen är de kursmoment som eleven ännu inte klarat av. Vidare saknas till stora delar information om skolans ansvar och hur stödet till eleven ska utformas. Skolinspektionen bedömer att skolan behöver förbättra kvaliteten på åtgärdsprogrammen så att det framgår vilka behoven är. Insatserna ska vara relaterade till de nationella målen.

1.5.4 Skolans individuella program förbereder först och främst eleven för studier på ett nationellt eller specialutformat program och följer en fastställd plan.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs

Motivering
Ej relevant

2 Normer och värden

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling samt skolans arbete för att ge eleverna en trygg miljö..

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Bedömningspunkter

8 (13)

2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

Motivering

2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

Motivering

2.1.3 Skolan har upprättat en plan mot kränkande behandling i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt skollagen 14a kap 8 § ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever upphörde att gälla den 1 januari 2009. Därefter gäller i stället 14 a kap. skollagen (1985:1100, ändrad genom 2008:571) och den nya diskrimineringslagen (2008:567). Detta innebär att skolorna från och med den 1 januari 2009 ska beakta bestämmelserna i två regelverk för att garantera samma materiella skydd mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Det finns inget som hindrar att skolan/verksamheten för samman de planer som ska upprättas till ett dokument. Kosta glascenter har visat Skolinspektionen ett dokument med rubriken "Kränkande behandling". Detta innehåller citat ur och referat av gällande lagstiftning. Dessutom innehåller dokumentet ett underlag för dokumentation vid kränkande behandling/mobbning. Dock saknas i planen rutiner för akuta åtgärder vid situationer av kränkande behandling. Det saknas också en beskrivning av

diskrimineringsgrunderna. Det framgår inte heller av dokumentet att någon inventering har gjorts som grund för ett proaktivt arbete.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver utöka sitt dokument med rutiner för akuta situationer, beskrivningar av diskrimineringsgrunderna, samt skrivningar om aktuella behov som kan bli föremål för förebyggande arbete.

3 Ledning och kvalitetsarbete

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område rektors ansvarstagande för skolans målinriktning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen. Tillsynen behandlar också tillgång till utbildning samt resurser i form av personal liksom hur rektorn följer bestämmelserna för skolan.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Bedömningspunkter

3.1.1 Varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar och den erbjudna undervisningstiden kan redovisas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt skollagen (5 kap. 4 d §) ska den garanterade undervisningstiden för elever på hantverksprogrammet uppgå till 2430 timmar om 60 minuter. Med undervisningstid menas enligt gymnasieförordningen (1 kap. 2 §) arbete som planerats av lärare och elever tillsammans och som eleverna genomför under en lärares ledning. Vidare föreskriver gymnasieförordningen att styrelsen för utbildningen kan redovisa hur varje elev har erbjudits sin garanterade undervisningstid. Det framgår vid besöket och dokumentgenomgången att Kosta glascenter inte kan redovisa hur den garanterade undervisningstiden erbjuds. Det kan därmed inte avgöras om varje elev erbjuds 2430 timmar. Förutom att en samlad beräkning saknas, framgår det vid elevintervjun att det förekommer att lektioner i glashyttan bedrivs på så sätt att gymnasieeleverna delar lärare med vuxenstuderande. Det behöver inte vara ett problem så länge eleverna upplever att det alltid finns lärare att tillgå för frågor och stöd. Det framgår dock vid intervjun att det förekommit tillfällen då lärarresursen i hyttan inte varit tillräcklig. Skolinspektionen bedömer att skolan behöver visa hur den garanterade undervisningstiden om minst 2430 timmar erbjuds eleverna.

10 (13)

3.1.2 Skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering

Enligt gymnasieförordningen (5 kap. 17 §) beslutar styrelsen för utbildningen om vilka valbara kurser som ska erbjudas inom respektive nationellt program. Erbjudandet ska omfatta ett allsidigt urval av kurser som tillsammans kan ge en breddning och fördjupning av elevernas kunskaper. Vidare framgår det av bilaga 2 i skollagen att eleverna inom nationella och specialutformade program ska erbjudas individuella val omfattande 300 poäng.

Vid elevintervjun framgår att eleverna upplever att utbudet av kurser att välja mellan på Kosta glascenter är mycket begränsat, framförallt beträffande praktiskt inriktade kurser. I flera fall har skolan utlovat en viss kurs men sedan av olika skäl tvingats ställa in, vilket gjort eleverna besvikna. Också intervjuade lärare anser att valmöjligheterna i praktiken är för små.

Skolinspektionen bedömer att åtgärder behövs så att eleverna får tillgång till valbara kurser och individuella val enligt bestämmelserna.

3.1.3 Skolans specialutformade program uppfyller författningarnas krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs

Motivering

Ej relevant

3.1.4 Skolans lokala kurser uppfyller författningarnas krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

Motivering**3.1.5 Skolans lokala inriktningar uppfyller författningarnas krav.**

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Ej relevant	

Motivering

3.1.6 Skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

Motivering

3.1.7 Utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag för vissa hjälpmedel eller enstaka inslag som kan medföra en obetydlig kostnad för eleverna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

Motivering

3.2 Personalens utbildning**Bedömningspunkter****3.2.1 Skolans lärare har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.**

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

Motivering

3.2.2 Rektorn har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

Motivering

12 (13)

3.3 Rektors ansvar

Bedömningspunkter

3.3.1 Rektorn håller sig förtrogen med det dagliga arbetet och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att utbildningen inriktas på att nå de nationella målen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

Motivering

3.3.2 Rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

Motivering

3.4 Kvalitetsarbete

Bedömningspunkter

3.4.1 Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder för att förbättra måloppfyllelsen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt läroplanen för de frivilliga skolformerna, Lpf 94, 1.2 måste skolans verksamhet utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. För att en skola ska utvecklas måste den fortlöpande ifrågasätta sina undervisningsmål och arbetsformer, utvärdera sina resultat och pröva nya metoder. Vid besöket framgår att systematiska arbetet med planering, uppföljning och utvärdering har varit eftersatt, men nu prioriteras under ledning av skolans rektor. För detta finns en framtagna modell som ska vägleda arbetet. Skolinspektionen bedömer att det systematiska kvalitetsarbetet behöver utvecklas på det sätt som nu är aktuellt på skolan.

3.4.2 Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering
Enligt förordningen om kvalitetsredovisning ska kvalitetsredovisningen innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningen ska verksamhetens förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse redovisas. I kvalitetsredovisningen från Kosta glascenter (2008) görs en allmän beskrivning av verksamheten och dess förutsättningar. Beskrivningen av förutsättningarna blandas dock med genomgångar av arbetssätt. Förutsättningarna tar inte upp eleverna, och genomgående saknas bedömningar av förutsättningar. Vissa resultat beskrivs, däribland en del betygsresultat, men utan att dessa kopplas till en konkret kurs. I övrigt saknas redovisning av och kommentar till de samlade betygsresultaten. I övrigt beskrivs lokala mål, men dessa saknar explicit koppling till nationella mål. Målformuleringarna är genomgående vaga och utgör snarare inriktningar i arbetet än utvärderingsbara mål. Den avslutande delens åtgärder för framtiden är snarast en uppräknig av värdeord än konkreta planerade åtgärder. Genomgående råder det brist på analys och bedömning i dokumentet. Sammantaget gör detta att kvalitetsredovisningen fungerar dåligt som utvecklingsdokument. Skolinspektionen bedömer att skolan behöver utveckla kvalitetsredovisningen så att den kan fungera som en relevant bärare av skolans utvecklingsarbete.

2009-11-12 Lund

Lars Berglund

Anna Sandell

Angerd Eilard